

Laidiens: **11.07.2006., Nr. 108**

Ministru kabineta noteikumi Nr.564

Rīgā 2006.gada 4.jūlijā (prot. Nr.35 20.§)

Noteikumi par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam

Izdoti saskaņā ar Reģionālās attīstības likuma 14.panta 1.punktu

Noteikumi apstiprina Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam.

Ministru prezidents A.Kalvītis

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs M.Kučinskis

(Ministru kabineta

2006.gada 4.jūlija noteikumi Nr.564)

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007 - 2013

Rīga 2006

SATURS

I KAS IR NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS?

II VALSTS IZAUGSMES MODELIS "CILVĒKS PIRMAJĀ VIETĀ"

III DZĪVES KVALITĀTE - KO AR TO SAPROTAM?

IV NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA STRATĒGIJA

1. Izglītots un radošs cilvēks

1.1. Kvalitatīva un pieejama pirmsskolas un pamatizglītība, obligāta vidējā un konkurētspējīga augstākā izglītība

1.2. Darbaspēka sagatavošana atbilstoši darba tirgus pieprasījumam

1.3. Mūžizglītība cilvēka radošā potenciāla un dzīves kvalitātes izaugsmei

1.4. Izglītības infrastruktūras modernizācija

2. Uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība

2.1. Lietišķās zinātnes rezultātu komercializācija, inovācija un tehnoloģiju pārnese

2.2. Zināšanu pielietošana uzņēmumu konkurētspējas palielināšanai

2.3. Jaunu konkurētspējīgu uzņēmumu radīšana

2.4. Radošo industriju attīstība

2.5. Dabas un enerģētisko resursu ilgtspējīga un efektīva izmantošana

3. Zinātnes un pētniecības attīstība

3.1. Fundamentālās zinātnes izcilība

3.2. Fundamentālās un lietišķās zinātnes un pētniecības potenciāla atjaunošana un attīstība

3.3. Zinātniskās infrastruktūras modernizācija zinātniskajās institūcijās

V DROŠAS UN STABILAS ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOSACĪJUMI

4. Valsts un sabiedrības attīstība

4.1. Laba pārvaldība kā ilgtspējīgas izaugsmes politikas nodrošinājums

4.1.1. Uz stabilitāti un sabalansētu izaugsmi vērstas makroekonomiskās politikas realizēšana

4.1.2. Plānošanas un prognozēšanas sistēmas pilnveide

4.1.3. Ricībspējīgas pašvaldības un reģioni

4.1.4. Valsts pārvaldes darboties spējas stiprināšana

4.2. Droša, pilsoniska un saliedēta sabiedrība

4.2.1. Publiskā, nevalstiskā un privātā sektora sadarbība

4.2.2. Vienotas kultūras telpas veidošana

4.2.3. Iekšējās drošības nodrošināšana

4.3. Latvijas izaugsmes starptautiskā dimensija

5. Sakārtota uzņēmējdarbības un dzīves telpa

5.1. Izaugsme reģionos

5.1.1. Policentriskā attīstība - iespēja reģioniem

5.1.2. Rīga - Baltijas jūras reģiona biznesa, zinātnes un kultūras metropole

5.1.3. Reģionu savstarpējā, pārrobežu un transnacionālā sadarbība konkurētspējai Eiropas Savienībā

5.2. Moderna infrastruktūra un pakalpojumi

5.2.1. Attīstību veicinošs energonodrošinājums

5.2.2. IKT infrastruktūras un pakalpojumu attīstība un vispārēja pieejamība publiskajiem tīkliem

5.2.3. Multimodāla, integrēta, iedzīvotājiem pieejama un droša transporta sistēma

5.2.4. Sabiedrisko pakalpojumu (ūdenssaimniecība, atkritumu apsaimniekošana, siltumapgāde u.c.) attīstība

5.2.5. Infrastruktūra un pakalpojumi dažādiem cilvēku darbības veidiem un dzīves stiliem

6. Cilvēka labklājības kāpums

6.1. Vesels cilvēks ilgtspējīgā sabiedrībā

6.1.1. Cilvēka veselība kā vērtība

6.1.2. Ilgtspējīga sociālās drošības sistēma

6.1.3. Atbalsts ģimenēm ar bērniem un dzimstības veicināšana

6.2. Iekļaujošs un noturošs darba tirgus

6.2.1. Pieeja darba vietām un to dažādība reģionos

6.2.2. Atbalsts nodarbinātības veicināšanai

6.3. Pieejams mājoklis un sakopta dzīves telpa

6.3.1. Daudzveidīgs mājokļu piedāvājums

6.3.2. Sociāli integrētu dzīvojamo apkaimeju veidošana

6.3.3. Kopta un pieejama kultūrvide un kultūrvēsturiskais mantojums

6.3.4. Saprātīgi izmantota un saglabāta dabas vide

VI NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA ĪSTENOŠANA UN UZRAUDZĪBA

Pielikumi:

Terminu skaidrojums

Saīsinājumi

I. KAS IR NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS?

MĒRĶIS UN UZDEVUMI

Nacionālais attīstības plāns (NAP) ir izstrādāts saskaņā ar LR Reģionālās attīstības likumu un ir vidēja termiņa plānošanas dokuments laika posmam no 2007. līdz 2013.gadam. Plāna mērķis ir sekmēt līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību un nodrošināt Latvijas konkurētspējas paaugstināšanu citu valstu vidū. Tas ir mūsu ieguldījums ES dalībvalstu kopējā stratēģijā un Lisabonas programmas īstenošanā.

Saskaņojot viedokļus un veidojot vienotu izpratni par valsts attīstību tuvākajā un tālākajā nākotnē, NAP izvirza Latvijas attīstības stratēģisko mērķi un nosaka galvenos rīcības virzienus, kas spēs nodrošināt stabilu valsts un sabiedrības izaugsmi.

NAP uzdevums ir koncentrēt sabiedrības uzmanību uz vienotu mērķi, nodrošinot darbību koordināciju un sabalansētību, finanšu līdzekļu mērķtiecīgu novirzīšanu valsts attīstības mērķu sasniegšanai un tam nepieciešamo priekšnosacījumu radīšanai. Tādēļ ļoti nozīmīga ir NAP nostādņu un izvirzīto priekšlikumu iestrāde citos plānošanas dokumentos, to savstarpējā sasaiste un finansējuma nodrošinājums.

NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA NOZĪME

NAP ir dokuments, kas iezīmē pagrieziena punktu valsts attīstībā un piedāvā risinājumus jautājumiem:

- Kāda būs mūsu Latvija pēc septiņiem un vairāk gadiem?
- Kā nodrošināt valsts konkurētspējas palielināšanos?
- Kādam jābūt cilvēkam - Latvijas nākotnes veidotājam?

LR Satversme nosaka, ka LR Saeima un valdība ir galvenie attīstības procesa vadītāji un tiem jāspēj veidot un īstenot tādu politiku, kas nodrošinātu valsts izaugsmi un iedzīvotāju labklājības celšanos. Valdībai ir svarīga loma visu attīstības procesa dalībnieku - publiskā, privātā, nevalstiskā sektora iesaistīšanā vienota valsts izaugsmes scenārija īstenošanā. Savukārt ikvienam cilvēkam jāuzņemas daļa līdzatbildības - par savu izvēli, sava radošā potenciāla attīstību un aktīvu dzīves pozīciju.

NAP nav pasākumu vai finanšu plāns, bet stratēģisks dokuments, kas

- izvirza vidēja termiņa mērķi un prioritātes;
- veicina vienotas izpratnes veidošanos un visas sabiedrības iesaistīšanos;
- koncentrē uzmanību un finanšu resursus valsts un sabiedrības ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai;
- nosaka vadlīnijas visu līmeņu un nozaru plānošanas dokumentu izstrādei.

Stratēģiska dokumenta statuss arī nosaka NAP struktūru, izvirzot stratēģisko mērķi un nosakot prioritātes šī mērķa sasniegšanai. Plānā noteikti arī konkrēti rīcības virzieni, galvenie risināmie uzdevumi. Sadaļā "Drošas un stabilas attīstības priekšnosacījumi" skatītas stratēģiskā mērķa īstenošanai nozīmīgākās jomas.

NAP stratēģiskais mērķis nav sasniedzams tuvākajos septiņos gados, bet būtiski ir pieņemt pareizu lēmumu jau tagad, lai nodrošinātu valsts koordinētu un mērķtiecīgu virzību uz labklājības un augstas dzīves kvalitātes nodrošinājumu nākotnē. Šajā plānā izklāstītā valsts attīstības stratēģija jāiepazīst un jāpieņem Latvijas cilvēkiem, jo tikai par rezultātu pārliecināti cilvēki būs spējīgi izprast un atbalstīt dažādos lēmumus, mērķtiecīgi darboties savas un savu bērnu labklājības labā, jutīsies noderīgi Latvijai un leposies ar to.

II. VALSTS IZAUGSMES MODELIS "CILVĒKS PIRMAJĀ VIETĀ" LATVIJAS ATTĪSTĪBAS SCENĀRIJI

Laikā kopš Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas ir paveikts daudz - nostabilizējusies demokrātiska valsts iekārta, reāli funkcionē liberāla un atvērta tirgus ekonomika, Latvija sekmīgi integrējusies starptautiskajās struktūrās. Taču paveikts ir tikai pats neatliekamākais un kopumā valsts attīstība nav bijusi pietiekami konsekventa un koordinēta. Uzsākot NAP izstrādi, bija skaidrs, ka ir nepieciešama politiska vienošanās par valsts ilgtermiņa attīstību.

Pētot valsts attīstības iespējas, Latvijas zinātnieku grupa secināja, ka ir trīs iespējami scenāriji:

- *Atpolicības scenārijs* - turpinās nekoordinēts attīstības process: augot bāzes līmenim, attīstības tempi strauji samazinās, pastiprinās spriedze sabiedrībā, nākotnes mērķu īstenošana top problemātiska, Latvija kļūst par ES otrās šķiras valsti.
- *Stagnācijas scenārijs* - attīstības process pielāgojas lēnākajiem; vienas paaudzes laikā Latvija nespēj panākt ES valstu vidējo dzīves līmeni; sabiedrībā zūd motivācija ilgtermiņa ieguldījumiem, darbībām un arī izglītības iegūšanai.
- *Izaugsmes scenārijs* - nepārtraukta, ātra un visos līmeņos sabalansēta attīstība, izmantojot mūsu salīdzinošās priekšrocības un izvirzot mūsu rīcībā esošajiem resursiem atbilstošu kopēju valsts ilgtermiņa attīstības mērķi.

LR Saeima 2005.gada 26.oktobrī apstiprināja zinātnieku grupas izstrādāto konceptuālo dokumentu "Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā", kura pamatā ir uz cilvēku centrēta pieeja un izvēle par labu izaugsmes scenārijam. Cilvēka dzīves kvalitātes pieaugums tiek nosaukts par valsts izaugsmes mērķi.

IZAUGSMES RESURSS - ZINĀŠANAS

Nedz Latvijas dabas bagātības, nedz lētais darbaspēks nespēs ilgtermiņā kalpot par valsts izaugsmes pamatresursu. Mūsu galvenais resurss, lai sasniegtu attīstītajām valstīm raksturīgo visas sabiedrības un katra indivīda dzīves līmeni, ir iedzīvotāju zināšanas un gudrība, to prasmīga un mērķtiecīga izmantošana.

Šādā izaugsmes modelī zināšanas virza darbaspēka kvalitāti, kapitāla izmantošanu un tehnoloģiju attīstību. Izglītota un zinoša sabiedrība kļūst par valsts iekšējās un ārējās drošības garantu. Zināšanu pārvaldība, koordinēta un virzīta to radīšana, uzkrāšana, izplatīšana un lietošana kā komplekss process kļūst par ekonomikas un sociālās dzīves pamatu, aptverot visu valsti un sabiedrību. Pretstatā daudzām valstīm, kurām ir iespēja izvēlēties vairākus attīstības ceļus vai kombinēt tos, mūsu valstij nav alternatīvas ceļam uz zināšanu ekonomiku.

Dokumentā uzsvērts, ka Latvijas iedzīvotāju zināšanu potenciāls ir spējīgs pildīt šo uzdevumu, taču nepieciešama tūlītēja koordinēta rīcība tā palielināšanai un izmantošanai, jo kavēšanās var radīt neatgriezeniskas sekas. Attīstības procesa un rīcību pamatprincips - vienādu iespēju radīšana visiem un ikviena sabiedrības locekļa personiska atbildība par šo iespēju izmantošanu.

IZAUGSMES MĒRĶIS - CILVĒKA DZĪVES KVALITĀTES PIEAUGUMS

Valsts izaugsmes mērķim jābūt ikvienam Latvijas iedzīvotājam saprotamam un rosinošam. Izraugoties zināšanas par valsts attīstības noteicošo resursu, cilvēks kā zināšanu radītājs un nesējs kļūst par galveno attīstības virzītājspēku un ieguvēju.

Katra cilvēka nozīmīgākās vēlmes saistās ar labklājību, drošību sev un saviem tuvākajiem, ar veselību un nodrošinātām vecumdienām, ar tīru gaisu un svaigu ūdeni, ar iespēju mācīties un radoši izpausties, ar vēlmi ceļot un vēl, un vēl...Cilvēku intereses, vērtību prioritātes un priekšstati par labu un laimīgu dzīvi ir tik dažādi un atšķirīgi, tik subjektīvi un dziļi personiski. Gadiem un pieredzei krājoties, mainās arī vērtību skala. Šo vērtību dažādie aspekti un to kopums veido cilvēka dzīves kvalitāti.

Šāda mērķa izvēle nodrošina ciešu izaugsmes resursu un mērķu vienotību, kas kļūst par būtisku izaugsmes priekšnoteikumu. Dziļi cilvēciskā tieksme dzīvot labāk, panākt savas dzīves kvalitātes uzlabošanos ir prioritāra katram cilvēkam un līdz ar to visai sabiedrībai.

Atsevišķa indivīda dzīves kvalitāte savienojas ar visas nācijas dzīves kvalitāti, veidojot mūsu valsts nacionālo interešu kopu.

III. DZĪVES KVALITĀTE - KO AR TO SAPROTAM?

Dzīves kvalitāte ir komplekss sociāls, ekonomisks, politisks jēdziens, kas aptver plašu valsts iedzīvotāju dzīves apstākļu kopumu. To raksturo gan indivīdam pieejamais patēriņa līmenis, gan sociālo pakalpojumu klāsts un kvalitāte, kā arī iespēja iegūt izglītību, dzīvot ilgu un veselīgu mūžu, piedalīties valsts politiskajā dzīvē, kā arī jebkāda veida diskriminācijas dzimuma, etniskās piederības, rases, reliģijas, invaliditātes, seksuālās orientācijas un vecuma dēļ izskaušana, tādējādi radot indivīdam iespējas realizēt savu potenciālu sabiedrības labklājības veidošanas procesā. Tātad dzīves kvalitāti nosaka valsts dabas, ekonomiskā, sociālā, un politiskā vide, kuru var raksturot ar dažādiem rādītājiem.

Daži dzīves kvalitātes aspekti, kas izriet no NAP izstrādes laikā veiktās esošās situācijas analīzes.